

Växtskyddsmedel kan försvinna från butikshyllorna

En del växtskyddsmedel kan snart vara ett minne blott för privatpersoner att använda. Enligt Kemikalieinspektionen finns det planer på att skärpa reglerna och inom några år är risken stor att flera preparat förbjuds för privat bruk.

AV MIKAELA BERGEMALM

I september 2016 gav regeringen uppdrag åt Kemikalieinspektionen, KemI att analysera behovet och möjligheten att begränsa växtskyddsmedel för privat användning.

Målsättningen är enligt regeringen att införa ett nationellt förbud mot privat användning av kemiska växtskyddsmedel som är ett viktigt steg på väg mot en giftfri vardag.

Därefter i maj månad 2017, kom KemI ut med en rapport om planer att skärpa reglerna för privat användning av växtskyddsmedel i Sverige. Bara produkter som innehåller ämnen med låg risk ska få användas till privat bruk. Efter att KemI överlämnat rapporten till regeringen har den skickats ut på remiss för att få in synpunkter.

Remiss

Förslaget, som det ser ut i dagsläget, kan innebära att exempelvis glyfosat och ättiksyra kommer att försvinna inom en snar framtid. Järnfosfat betraktas som lågriskämnen inom EU och kommer inte beröras. Ett flertal ställde sig positiva till förslaget, bland annat Jordbruksverket, Naturvårdsverket och ett flertal länsstyrelser i Sverige. De mindre positiva var bland annat Fritidsodlingens riksorganisation, FOR, och Lant-

brukarnas Riksförbund, LRF.

FOR är ett samarbetsorgan för ideella organisationer med huvudsaklig inriktning på fritidsodling. Ulf Nilsson, trädgårdsrådgivare och sekreterare på FOR anser att fritidsodlarna bör ha tillgång till samma växtskydd som ekologiska yrkesodlare. Om växtskyddsmedel försvinner bör det finnas alternativ samt mer pengar till forskning för andra metoder. Det bör även vara lättare för företaget att registrera biologisk bekämpning och lågriskprodukter.

– Svavel som används för bekämpning av kvalster och mot svampsjukdomar ser vi helst inte försvinna. Vi är däremot positiva till att glyfosat försvinner eftersom felaktig användning kan vara skadlig för miljö och hälsa, säger Ulf.

Inte positiva till förslaget

Inte heller Sofia Lindholm, regulatorisk ansvarig på Tergent AB, ställer sig positiv till förslaget. Tergent säljer bland annat växtskyddsmedel för privat bruk till garden center med flera. Idag finns fyra produkter med ättiksyra som verksamt ämne till den privata marknaden och Tergent står för två av dem.

Tergent var en av dem som skrev ett yttrande till förslaget.

– Vi tycker att det blir fel när låg koncentration av ättiksyra, 6-procentig, kan komma att förbjudas medan den starka 24-procentiga säljs i matvaruaffärer. Ättiksyra är något som naturligt förekommer i naturen. De ättiksprodukter vi erbjuder är utspädda och färdiga att använda, säger hon.

Konsekvenser

Sofia menar att de produkter som idag finns för privat bruk är reglerade och kontrollerade ur miljö- och hälsosynpunkt och förklarar riskerna med att de tas bort.

Ulf Nilsson hoppas att svavel ska finnas kvar till privat bruk.

Anna Pettersson tror på större efterfrågan av biologisk bekämpning.

Sofia Lindholm är oroad över en okontrollerad handel.

– Det finns en väldigt stor risk att det blir en okontrollerad handel över landsgränserna om växtskyddsmedlen försvinner. Konsumenter kan komma att införa starkare och mer farliga medel från utlandet till den privata marknaden. Alternativt köper man exempelvis ättika för inläggning i en vanlig livsmedelsaffär. För att denna skall fungera i odlingsssammanhang krävs en betydligt högre dos än vår registrerade och för växtskyddsändamål specialutvecklade ogräsättika.

Sofia anser att konsekvensen av en icke reglerad marknad kan leda till att okontrollerade mängder och koncentrationer av såväl livsmedelsättika som okända kemikalier sprids ut på privat mark.

Utrymme för biologisk bekämpning

Om växtskyddsmedel fasas ut behövs alternativ. Anna Pettersson, hortonom och rådgivare på Biobasiq, tror att vi kommer se en större efterfrågan på biologisk bekämpning i framtiden. Idag finns nyttodjur till de vanligaste skadedjuret bladlöss, spinn, trips och öronvivel. Det finns även rovsvampar, bland annat Binab, som bekämpar olika typer av svampsjukdomar.

– Vi tycker att vi ser en ökad efterfrågan både på vår hemsida för hobbyodlare samt från professionella odlare. Detta är såklart jättepositivt. Det man måste ha i åtanke är att vara

mer på framkant med biologiskt växtskydd och sätta in åtgärden i tid. Utbudet på biologisk bekämpning till privat person är relativt stort idag men vi skulle även vilja ha möjlighet att sälja såpa och oljor till privatpersoner, säger Anna.

Biologiskt ute i butik

Eftersom en stor del av biologiska växtskyddet består av levande djur är det inte möjligt att placera dem på hyllor. Därför har Biobasiq utvecklat ett system där kunden väljer ut lämpligt nyttodjur, fyller i en beställningsblankett och betalar i affären. Butiken beställer sedan produkten online hos Biobasiq och får nyttodjuret hemskickade med posten. Ogräsmedel, larvskydd, feromonfällor, rovsvampar är dock exempel på produkter som kan förvaras i butik. Återförsäljare till det biologiska växtskyddet är allt från webbutiker, blomsterbutiker och handelsträdgårdar.

– Även garden centers har börjat uppmärksamma det biologiska i större grad, förklarar Anna.

Just nu

I dagsläget går Kemikalieinspektionen igenom de synpunkter som kom in efter regeringens remiss. Det ursprungliga förslaget kan därför komma att uppdateras och eventuella lagändringar förväntas träda ikraft under 2019. •